Výsledky dotazníkových šetøení

V rámci projektu bylo osloveno 1457 respondentù (MR 947, KL 377 a OH 133). V KL i v OH mezi respondenty pøevažovaly ženy, zatímco v MR muži. Rozdíl mùže být zpùsoben sportovním využitím oblastí (muži více sportují nìž ženy). Ve srovnání s vìkovou strukturou obyvatel pøíslušných mìstských èástí pøichází do OH více lidí vìkové kategorie 25-39 a ménì lidí starších 60 let, zatímco do KL pøichází více mladých (18-24 let; lze to vysvìtlit blízkostí univerzitních kolejí) a ménì lidí ve vìku 40-59 let. Odlišnosti vìkové struktury mohou souviset s odlišným naèasováním dotazování (v OH pouze víkendy, v KL i všední dny), protože podle zjištìní z MR pøibývá o víkendu kategorií 25-39 a 40-59 na úkor ostatních.

Vzdìlání respondentù v KL a OH se velice liší. Zatímco podíl osob se základním vzdìláním je více ménì shodný, tak podíl vysokoškolsky vzdìlaných osob je o tøetinu vyšší v OH než v KL (42,7 ku 25,8 %). Situace s vysokoškolsky vzdìlanými osobami je v MR podobná jako v KL, avšak je zde mnohem vyšší podíl osob se základním vzdìláním (16 % ku 7,3 % respektive 8,5 %). Zatímco v KL je nejvìtší podíl osob, které patøí do kategorie duševnì pracující a student (31,9 %, 28,9 %), následováno dùchodci (22,5 %), tak v OH je zastoupení jednotlivých sociálních skupin mnohem více vyrovnané, ale pøesto zde nejvíce vystupují skupiny duševnì pracující, dùchodce následované manažerem, majitelem a soukromým podnikatelem a studentem. Podíl žen na mateøské dovolené a žen (mužù) v domácnosti je mnohem vyšší v OH než v KL, což mùže souviset s negativním image KL. Nejvìtší zastoupení duševnì pracujících mezi respondenty pražských lesù odpovídá výzkumùm v národních parcích.Bydlištì respondentù v KL, MR i OH se ve velké vìtšinì nachází v Praze. Jedinou výjimkou mezi pražskými pøímìstskými lesy je Kunratický les, do kterého pøichází nejvìtší procento mimopražských osob, což pravdìpodobnì souvisí s blízkostí vysokoškolských kolejí.

Technické a èasové aspekty návštìvnosti

Na rozdíl od NP a CHKO, kde je podíl tìch, kdo navštívili území poprvé, kolem 20 % (v nových NP je toto èíslo vyšší - 43-63 %), jsou návštìvníci pražských lesù, na pøíkladu Modøanské rokle, mnohem stabilnìjší - 6 % odpovìdí "poprvé". V ostatních pøírodních parcích Prahy byla zjištìna podobná èetnost návštìv jako v OH a KL.

V KL a OH je narozdíl od ostatních pražských lesù, kde byl podobný výzkum provádìn, je výrazná pøevaha odpovìdí na délku pobytu 1-2 hodiny jako v KL èi OH. V porovnání s MR a OH je v KL vìtší procento osob, kteøí se zde zdrží déle než 2 hodiny, což lze spojovat s faktem, že rozloha KL je vìtší, avšak statistika tento rozdíl nepotvrdila.

Na rozdíl od dopravy do NP a CHKO pøevažují v otázce dopravy do pražských lesù udržitelné zpùsoby dopravy (pìšky a na kole). Pìtina osob se dopravuje pomocí MHD a zbytek autem. Zajímavý je rozdíl v dopravì autem v OH a KL - do OH jezdí autem cca 3x víc než do KL. Délka cesty ve vìtšinì pøípadù nepøesahuje 30 minut.

Procento osob, kteøí uvedli, že nenavštìvují jiná pøírodní území, je v KL i OH vìtší, podobnì jako u jiných výzkumù, než v MR (5,5 %). Zajímavé je, že nejèastìjším uvádìným "jiným pøírodním územím" v Praze je Šárka (stejnì také v MR), která se nachází v podstatì na opaèném konci Prahy, než KL (a MR). Pøitom vzdálenost zelenì je pro rekreaèní vyuýžívání velmi dùležitá. Lidé nejspíše, když volí alternativu namísto nejbližšího rekreaèního území, zvolí "nejlepší" území (nebo alespoò nejpopulárnìjší), u kterého již na vzdálenosti nezáleží.

Ostatní otázky

Z motivù návštìvy KL i OH je nejdùležitìjší pøíroda v tìsném "náskoku" pøed možností "klid a odpoèinek", stejnì jako v MR. V pøípadì KL a OH je ménì kladných odpovìdí u motivu "sportovní vyžití" než v pøípadì MR (mùže to být zpùsobeno vyšším zastoupením respondentù v dùchodovém vìku).Ve všech tøech pøírodních parcích dominují procházky jako nejèastìjší provozovaná aktivita. Následuje cyklistika, pozorování pøírody, venèení psa a bìh. V MR narozdíl od KL a OH je vysoké zastoupení cyklistù.

V otázce na oblíbenou spoleènost pro návštìvy pražských lesù je výraznì vyšší zastoupení odpovìdi "sám" (26 % - 29 %) než v NP a CHKO.
Že se jedná o specifikum krátkodobé rekreace, napovídají výsledky z jednoho belgického pøímìstského lesa, kam pøichází respondenti dokonce z 50 % sami. Pro krátkodobou rekreaci tedy zcela neplatí tvrzení, že lidé chtìjí být pøi rekreaci v pøírodì málokdy sami.

Intenzita pìších turistù je v KL vnímána jako vysoká u 28 % návštìvníkù a intenzita cyklistù jako vysoká u 39 % návštìvníkù KL. Naproti tomu v OH jsou tato procenta nižší (22 %, respektive 31,5 %). Z uvedených procent plyne, že psychologická únosná kapacita je pøekraèována více v KL než v OH, avšak statistika tento rozdíl nepotvrdila.

Znalosti ekologických problémù závisí spíše na daném území než na jeho návštìvnících (napø. velmi známý problém kùrovce na Šumavì se odráží i v odpovìdích návštìvníkù, kde ekologický problém zná 69 % respondentù). Na území KL i OH je kolem 30 % respondentù, kteøí znají nìjaký ekologický problém. V Modøanské rokli je toto èíslo vyšší (kolem 52 %), ale jak autorka píše, dotazování probìhlo v okolí pøehrady, kde návštìvníci jasnì pozorovali odpadky v jejím okolí a zarostlou hladinu pøehrady. Díky tomu byly v MR odpadky nejèastìji jmenovaným ekologickým problémem. I v KL jsou odpadky a odpady nejèastìji zmiòovaným problémem, naproti tomu v OH si návštìvníci nejvíce všímají problému kácení stromù (21,4 %) a eroze, kdy jmenují problém obnažených koøenù (v 19 %). Problému eroze se dotýkají i další odpovìdi (vznik nových cest, sesuvy svahù).

Respondenti v KL vidí mnohem negativnìji vývoj stavu zdejšího ŽP než v jiných pražských lesích (OH, MR), kde procento osob vnímající zhoršení stavu ŽP dosahuje 15 (respektive 19), zatímco v KL to je okolo 30 %.

Managementové otázky

V jedné z pøedchozích otázek uvádìjí respondenti kácení døevin jako nejvýznamnìjší ekologický problém OH, ovšem v pøímé otázce na postupnou pøemìnu døevinné skladby reagovalo nejvìtší procento na toto "kácení a vysazování døevin" pozitivnì. Z této nejednotnosti je patrná problematiènost nazírání na kácení døevin, kdy lidé vnímají negativnì jakékoli kácení, ale neuvìdomují si ekologické souvislosti tohoto jevu. Jak píše Dyková (2004): "ne vždy se shodují názory návštìvníkù a ochráncù pøírody na to, jak by mìla vypadat pøíroda v rekreaèní oblasti. Napøíklad pøevážná vìtšina rekreantù dává pøednost smíšeným lesùm, zatímco do lokality by patøily lesy listnaté".

Více respondentù OH považuje množství míst k odpoèinku za nízké než za vysoké (26 ku 8 %). Zatímco v KL je tento pomìr nižší (17 ku 8 %) a vìtší procento považuje toto rozmístìní za optimální. Statisticky se KL a OH neliší. Tento stav odpovídá realitì, že v KL je takových míst mnohem více (navzdory? vìtší rozloze) než v OH. Podobnì se návštìvníci vyjadøují k rozmístìní míst k odpoèinku, kdy vìtší procento oznaèuje tento jev jako nedostateèný v OH než v KL (19,4 ku 11,6 %), i když

statisticky se tento rozdíl také neliší. (Aè návštìvníci považují množství míst k odpoèinku v KL za víceménì dostateèné (na rozdíl od OH) druhou stránkou je fakt, že kvalita míst k odpoèinku je v KL nízká pro 40 % respondentù. Oproti 27 % respondentù v OH je to znaèný posun.

Na rozdíl od míst k odpoèinku je situace s rozmístìním a množstvím odpadkových košù opaèná. Více respondentù je spokojeno v OH (témìø dvì tøetiny) než v KL, kde je poèet spokojených jen polovièní. V obou lesích pak jsou shodnì lidé nespokojeni spíše s nevyhovujícím poètem odpadkových košù než s nevyhovujícím rozmístìním.

Je zcela jednoznaèné, že návštìvníci Kunratického lesa vnímají novou výstavbu, pøedevším rodinných domù, v okolí lesa negativnì. Je otázkou zda si návštìvníci uvìdomují dopady tohoto typu výstavby na životní prostøedí (zábor pùdy, zvýšení energetické nároènosti, vìtší podíl dopravy) nebo se jedná o jiný sociální jev a tím je èistì èeská závist. Více o problému suburbanizace a neregulovanému rùstu mìst (urban-sprawl) lze nalézt v knize: Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické dùsledky od Luïka Sýkory.

atímco v KL byly tøi pìtiny osob ochotné platit pøi vstupu do lesa nìjaké vstupné, situace v OH byla opaèná. Nejèastìjší sumou, kterou by byli lidé ochotni zaplatit, bylo 10 Kè, respektive 20 Kè, kterou jmenovalo 32 % (suma alternativy 10 Kè a 20 Kè) respondentù v KL a 20 % v OH. Není jisté, co zpùsobuje tento rozdíl (Zda vìtší rozloha KL nebo rozdílná struktura návštìvníkù).

Podrobnìjší informace o dosažených výsledcích z dotazníkového prùzkumu lze nalézt v závìreèné zprávì z projektu, která by mìla být deponována na Magistrátu Hlavního mìsta Prahy Odboru mìstské zelenì nebo v Ústavu pro ekopolitiku.

Mgr. Josef Novák, Mgr. Iva Dyková, Luboš Bartoš

Kontaktní osoba: Mgr. Josef Novák